

Hvad driver den økonomiske vækst?

Af Peter Rørmose

Gennem de seneste 50 år er importen steget markant mere end BNP, og importen fylder nu mere i dansk økonomi end tidligere. Den øgede import betyder blandt andet, at metodevalget bliver vigtigt, når man opgør, hvad der driver den økonomiske vækst.

Den mest almindelige metode til beregning af vækstbidrag er nettoeksportmetoden. Her opgøres, hvor meget væksten fra forskellige efterspørgselskomponenter (husholdningernes forbrug, offentligt forbrug, investeringer mv.) har bidraget til BNP-væksten. Ved denne beregning tages der ikke hensyn til, at en del af væksten i komponenterne dækkes gennem import og dermed ikke bidrager til BNP-væksten. I stedet beregnes et samlet vækstbidrag fra nettoeksporten, hvor import og eksport samles til én komponent, således at bidragene fra alle efterspørgselskomponenterne summer op til væksten i BNP.

Alternativt kan man beregne vækstbidrag ved hjælp af en input-output model, hvor efterspørgselskomponenterne hver især korrigeres for den mængde import, som de direkte eller indirekte har givet anledning til. Dermed får man blandt andet taget hensyn til, at nogle efterspørgselskomponenter har et højt importindhold, og dermed bidrager mindre til BNP-væksten end det umiddelbart kunne synes, mens andre har et lavt importindhold.

I denne analyse sammenlignes vækstbidrag beregnet ved de to metoder.

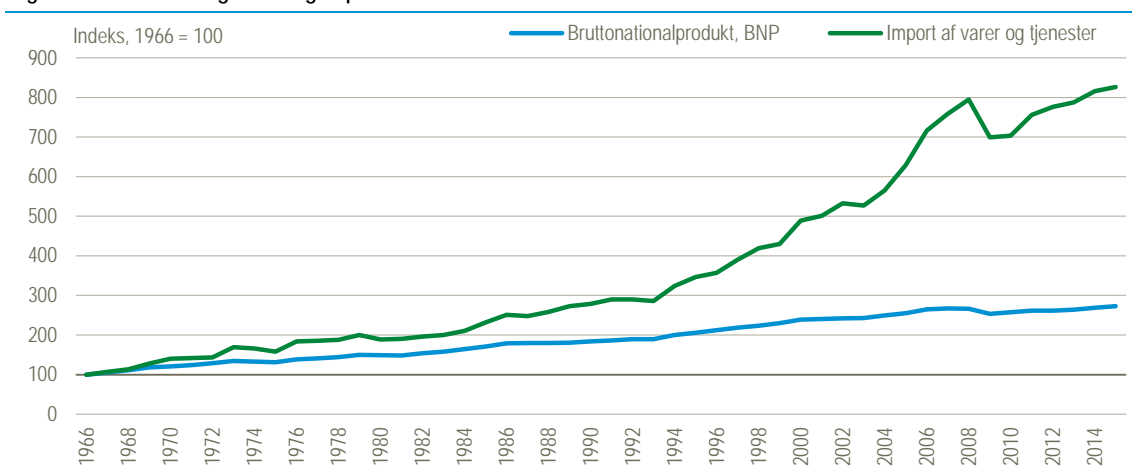
Analysens hovedkonklusioner:

- Betydningen af den indenlandske efterspørgsel for væksten i BNP kan blive overvurderet, mens eksportens betydning kan undervurderes, når nettoeksportmetoden anvendes frem for input-output metoden.
- Ifølge input-output metoden har eksporten stået for mere end halvdelen af væksten i BNP efter finanskrisen.
- Forskellen mellem resultaterne fra de to metoder var større under højkonjunkturen fra 2004 til 2007 end i perioden fra 2010 til 2015, hvor der var en mere afdæmpet vækst.

Stor stigning i importen

Siden 1966 er den danske import steget mere end 700 pct., mens BNP er vokset med godt 170 pct. Importen har haft en stigende tendens i hele perioden, men er særligt steget fra starten af 1990'erne, jf. figur 1.

Figur 1 Udvikling i BNP og import

Kilde: www.statistikbanken.dk/nan1.

Den store stigning i importen betyder, at importen nu fylder mere i økonomien end tidligere. I 2015 udgjorde importen således 32,4 pct. af den samlede tilgang til økonomien mod 22,8 pct. i 1966.

Omfanget af importen betyder, at metodevalget er vigtigt, når man med beregning af vækstbidrag opgør, hvad der driver den økonomiske vækst. Vækstbidragene afspejler, hvor meget de forskellige endelige anvendelser har bidraget til udviklingen i BNP. De endelige anvendelser omfatter husholdningernes forbrug, offentligt forbrug, investeringer, lagerændringer samt eksport.

Vækstbidragene beregnes oftest med *nettoeksportmetoden*, men kan også beregnes ved hjælp af en *input-output model*, hvor importen håndteres mere detaljeret¹, jf. boks 1. Som det vil fremgå af denne analyse, er der fare for at overvurdere den indenlandske efterspørgsels betydning for væksten når nettoeksportmetoden anvendes til beregning af vækstbidrag. Ligeledes kan eksportens betydning for væksten blive undervurderet, fordi der kun fokuseres på nettoeksporten og ikke på den samlede eksport.

Boks 1. Kort beskrivelse af to metoder til beregning af vækstbidrag

Ved *nettoeksportmetoden* samles udenrigshandlen til én komponent, der indeholder den samlede eksport minus den samlede import (nettoeksporten).

Ved *input-output metoden* bruges input-output tabeller til at opgøre, hvor meget import de enkelte komponenter i den endelige anvendelse har givet anledning til (såvel direkte som indirekte, jf. figur 2). Herefter trækkes importen fra de enkelte komponenter i den endelige anvendelse, så netop de danske producerede dele af den endelige anvendelse er tilbage. Disse komponenter, som tilsammen udgør det danske BNP, kan der slutteligt beregnes vækstbidrag på.

Både nettoeksportmetoden og input-output metoden er nærmere beskrevet i arbejdsrapporten "*Arbejdsrapport: Hvad driver den økonomiske vækst?*".

Store forskelle i importindholdet i de endelige komponenter

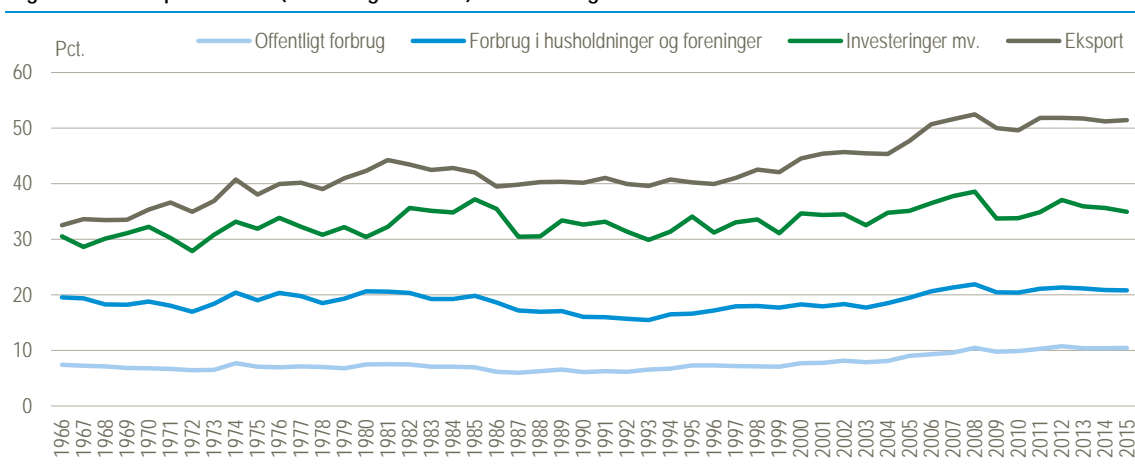
Importen finder vej til de endelige anvendelser gennem forskellige kanaler. For det første er der en direkte import, hvor færdigvarer importeres fra udlandet og formidles gennem handelsvirk-

¹ Udover nettoeksportmetoden og input-output metoden findes der også andre metoder til at udregne, hvad der driver den økonomiske vækst. Fx kan vækstbidragene fra både bruttoeksporten og bruttoimporten beregnes og angives. Desuden findes der en række andre modelbaserede metoder. Man kan fx inkludere adfærdsreaktioner og multiplikatoreffekter via strukturelle modeller eller VAR-modeller.

somheder direkte ud som endelig anvendelse (fx biler fra Tyskland). For det andet indgår importerede varer og tjenester som input i produktionen (fx komponenter til elektriske apparater), og kommer dermed til at indgå i produkterne, der sælges som endelig anvendelse i form af forbrug, investeringer eller eksport.

Det direkte og indirekte importindhold varierer blandt de forskellige typer af endelig anvendelse. Importindholdet er størst i eksporten efterfulgt af investeringerne. Samtidigt er det særligt eksportens importindhold, der er steget siden 1966, så importindholdet nu udgør over 50 pct. af eksporten, jf. figur 2.

Figur 2 Importindhold (direkte og indirekte) i den endelige anvendelse

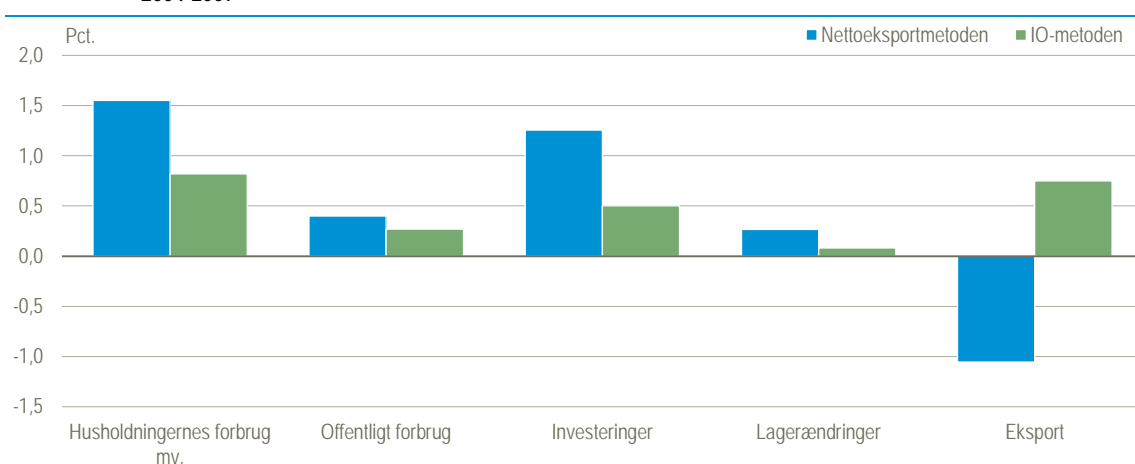

Store forskelle mellem de to metoder under højkonkturen

For at illustrere forskellene mellem nettoeksportmetoden og input-output metoden til beregning af vækstbidrag, ses i det følgende på to forskellige perioder. Først undersøges perioden fra 2004 til 2007, hvor der var højkonjunktur i dansk økonomi, og herefter undersøges perioden fra 2010 til 2015, hvor der var en mere afdæmpet vækst i økonomien.

I højkonjunktoren fra 2004 til 2007 var den gennemsnitlige årlige vækst i BNP på 2,4 pct. Ifølge nettoeksportmetoden bidrog husholdningernes forbrug i gennemsnit med 1,6 pct. til væksten og var dermed den vigtigste drivkraft for den økonomiske vækst. Det gennemsnitlige vækstbidrag fra det offentlige forbrug og investeringer udgjorde hhv. 0,4 pct. og 1,3 pct. Samlet bidrog den indenlandske efterspørgsel, inklusive lagerændringer, med 3,6 pct. i gennemsnit om året, mens vækstbidraget fra nettoeksporten var på -1,1 pct. i gennemsnit for de fire år, jf. figur 3.

Figur 3 Gennemsnitlige vækstbidrag til BNP beregnet med nettoeksportmetoden og input-output metoden. 2004-2007

Anm.: Ved nettoeksportmetoden svarer efterspørgselskomponenten "Eksport" til nettoeksport.

Rettet i forhold til oprindelig version.

Resultaterne fra input-output metoden viser et andet billede. Med et gennemsnitligt årligt vækstbidrag på omkring 0,7 pct. er eksporten nu næsten lige så vigtig en bidragsyder til væksten som husholdningernes forbrug, der her kun bidrager med 0,8 pct.

Betydningen af de øvrige komponenter mindskes i varierende omfang.. Importindholdet i det offentlige forbrug er ikke så stort (jf. figur 2), så bidraget til væksten herfra ændres ikke meget ved metodeskiftet. Til gengæld reduceres bidraget fra investeringerne til omkring en tredjedel ved metodeskiftet, fordi investeringerne har et større importindhold.

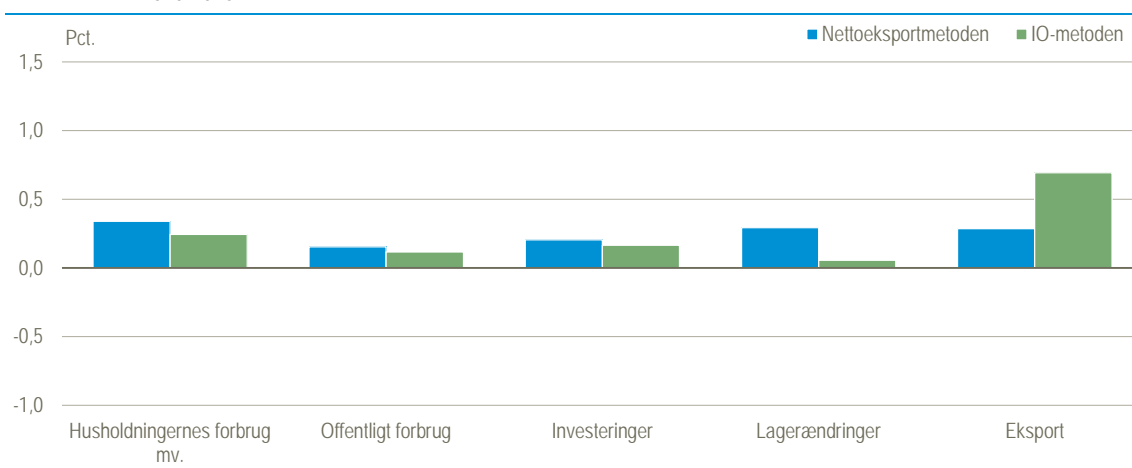
Mindre forskel mellem metoderne ved afdæmpet vækst

Ser vi på resultaterne for perioden fra 2010 til 2015, som er illustreret i figur 4, tegner der sig et lidt andet billede. I denne periode var den gennemsnitlige årlige vækst på 1,3 pct.

Ifølge input-output metoden var eksporten den klart dominerende komponent i dansk økonomis bestræbelser på at komme ovenpå igen efter finanskrisen, idet eksporten i gennemsnit har bidraget med mere end halvdelen af væksten i BNP.

Ifølge nettoeksportmetoden har nettoeksporten også været vigtig, men husholdningernes forbrug og lagerændringerne har haft næsten tilsvarende vækstbidrag. Ved input-output metoden forsvinder bidraget fra lagerændringerne næsten, fordi der i høj grad er tale om lagre af importerede varer.

Figur 4 Gennemsnitlige vækstbidrag til BNP beregnet med nettoeksportmetoden og input-output metoden. 2010-2015

Anm.: Ved nettoeksportmetoden svarer efterspørgselskomponenten "Eksport" til nettoeksport.

Boks 2. Nye input-output tabeller

I denne analyse anvendes Danmarks Statistiks udvidede serie af input-output tabeller, som nu også omfatter input-output tabeller helt frem til 2015. Det gør det muligt at udregne vækstbidrag frem til 2015 med input-output metoden. Input-output tabellerne blev udvidet i forbindelse med nationalregnskabets juniversion i 2016, hvor der blev tilføjet en serie af input-output tabeller, som er mere aggregeret end de normale input-output tabeller, og som dækker nationalregnskabets foreløbige år.

Når Danmarks Statistik offentliggør de kvartalsvise nationalregnskaber, beregnes vækstbidrag på baggrund af nettoeksportmetoden. Årsagen til, at nettoeksportmetoden anvendes, er, at der ikke eksisterer input-output tabeller for kvartaler. Det er hensigten fremover at offentliggøre årlige beregninger af vækstbidrag med input-output metoden som supplement til de beregninger med nettoeksportmetoden, der løbende offentliggøres i forbindelse med de kvartalsvise nationalregnskaber.